

УДК 316.472.3

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.33.3>

ПСИХІКА І БЕЗПРАВ'Я

Ілля Дишлевий

*Одеський національний морський університет,
Навчально-науковий морський гуманітарний інститут,
кафедра філософії
вул. Мечникова, 34, 65029, м. Одеса, Україна*

У роботі пропонується теоретико-методологічне положення, відповідно до якого особливі стани психіки властиві представникам усіх соціально вразливих груп суспільства. Це є широким тлумаченням інакшості, згідно з яким у публічному дискурсі й масовій свідомості у акторів, які належать до соціально вразливих груп, часто виділяються психологічно та психічно відмінні якості. Ці якості наповнюються етнокультурними смислами.

У статті представлений теоретичний соціологічний підхід до співвідношення психіки акторів і безправ'я в соціально-правовій площині та царині сексуальних кіберкомунікацій в українському суспільстві, що модернізується. Проаналізовані соціальна стигматизація й дискримінація.

У сучасній Україні безправ'я випливає зі слабого правозастосування й порушень прав людини державними та комерційними структурами. Багато в чому безправ'я утворюється впливом високоресурсних олігархічних груп на владу. Високий рівень корупції й занепад моральності в сучасному українському суспільстві, що модернізується, формують безвідповідальні соціальні взаємодії між представниками влади, підприємцями та більшістю громадян, які обмежені в соціальних ресурсах.

Власники великого бізнесу живляться зусиллями, можливостями й ресурсами працівників і безробітних представників низькоресурсних соціальних груп, що створює загальний фон соціальної несправедливості, на тлі якої дуже багато акторів живуть у бідності, значна частина людей перебуває у злиднях. Ці люди мають особливі стани психіки. Безправ'я загалом пронизує соціальні відносини в нинішньому українському суспільстві, про що свідчить те, що інакшими для більшості суб'єктів можуть бути багаті й заможні люди, хоча вони суттєво рідше уналежуються до тієї чи іншої соціально вразливої групи. Від особливо болючих ударів безправ'я страждають представники й активісти соціально вразливих груп суспільства, які не відокремлені одна від одної та взаємно перетинаються.

Сексуальні кіберкомунікації утворюють окрему площину безправ'я в теперішньому інформаційному світі. Актори із соціально вразливих груп, вступаючи в сексуальні кіберкомунікації, стикаються з порушенням права на повагу до людської гідності. Це особливо виражено в сучасній Україні.

У більшості прецедентів інтимно забарвлені кіберкомунікації – це матеріалізація таких ментальних речей:

1. Інтересів щодо трансляції еротичних і сексуальних образів заради смакування інтимності та вираження фантастичного «Я» (учасники бесід бояться відкривати власне реальне «Я», яким вони часто невдоволені).

2. Переживань, очікувань, почуттів, емоцій, думок і мрій, віддалених від близьких міжособистісних відносин і взаємодій (у плані просторового, тілесного співбуття двох або більше людей можливі як полігамні, так і моногамні проєкції особистого життя індивідів). Є бажання зануритися суто у процес спілкування.

3. Голих і неприкритих сексуальних потягів, бажань, потреб, поривів, пристрастей і фантазій. Першим поширеним варіантом реалізації цієї психофізіологічної енергії є сексуальні контакти або на зовсім короткий проміжок часу, або, наприклад, на «один вечір», на «одну ніч». Другий роз-

повсюдженний варіант – швидкоплинний роман, яким є нетривалі та жагучі міжособистісні стосунки, побудовані переважно на уяві, лібіді та сексі. Іноді виникає просто раціоналізований секс на деякий проміжок часу.

Зневага до людської гідності, перешкоджання прагненню до щастя й безвідповідальність є основними формами прояву безправ'я в соціально-правових відносинах і сексуальних кіберкомунікаціях у сучасному українському суспільстві. Дуже важливим є втілення в життя прав людини.

Ключові слова: особливі стани психіки, безправ'я, люди, актори, дискурс, соціальна стигматизація, соціальна дискримінація, сексуальність, кіберкомунікації.

Безумець не явлений зримо у своєму бутті;
очевидність і безсумнівність його зумовлена тим,
що він – інакший.
Мішель Фуко

Проблемна ситуація дослідження утворюється суперечністю між ліберальними правовими та політичними вимогами відсутності соціальної стигматизації та соціальної дискримінації за будь-якими підставами, з одного боку, та дуже вагомою наявністю ненависті та інтолерантності щодо людей з особливими станами психіки в сучасному українському суспільстві, – з іншого. *Люди з особливими станами психіки не завжди мають ті чи інші психологічні проблеми, а також стани, які позначаються у психіатричному дискурсі як психічні розлади й захворювання.* Саме інтолерантність (відторгнення та відсутність терпимості, прийняття, поваги), безкультур'я, зарозумілість, ненависть, схильність до насильства й агресія виступають аморальним фундаментом соціальної стигматизації та дискримінації, з яких прямо випливає безправ'я. Складні соціальні процеси європейської інтеграції незалежної України прямо передбачають відсутність соціальної стигматизації й дискримінації в суспільстві за будь-якими підставами, ознаками та критеріями, але ця правова вимога прихована від публічної уваги *у наскрізь пронизаному хамством і святенництвом українському соціумі.*

Мета статті полягає в соціологічній діагностиці рівнів соціальної стигматизації та дискримінації акторів із особливими (інакшими) станами психіки. Частіше ці стани психіки не зафіксовані офіційно й документально, але іноді представниками інституціональної медицини вони задокументовані. Інакшість акторів, котрі мають особливі стани психіки, кваліфікується у психологічному дискурсі як психологічні проблеми й порушення. У психіатричному дискурсі ця інакшість розглядається як психічні розлади й захворювання. Представлене наукове дослідження стосується *теоретичної соціології, соціології права й соціології сексуальності.*

Робочі визначення інтегральних понять у представленій праці. Під *психікою* розуміються внутрішні душевні процеси та явища людини, а також субстанційно властиві їй інтелектуальні та когнітивні ресурси, можливості та форми їхнього прояву. Ядром психіки є *душа людини*, подорожі в яку більш складні й важкі, ніж туристичні маршрути та поїздки. Всупереч твердженням філософського матеріалізму й економічного детермінізму, *від психічних гараздів* прямо та побічно залежать доля та якість життя персони. *Соціально – це стрижень психіки індивіда й соціальної групи.*

Безправ'я можна розглядати як вкрай низький рівень процедурної демократії в соціумі. *Належний образ процедурної демократії* характеризується, головним чином, високим ступенем дотримання, реалізації, захисту й забезпечення з боку державних, комерційних і неурядових (громадянських) структур, всіх групових та індивідуальних соціальних

суб'єктів взагалі *природних прав і свобод людини*, які передують позитивному (закріпленому державою) праву та є основним мірилом соціальної допустимості, моральності й етичності законодавства міжнародного, державного та регіонального рівнів.

Дефініцією поняття «дискурс» є таке: способи створення, конструювання, зміни та знищення *уявлень* про різні частини, аспекти та форми прояву суспільного буття і свідомості, природного буття і свідомості, а також про світ загалом; система та структура зазначених положень відносно реальності. Дискурс є динамічним і мінливим. Дискурс є втіленням влади.

Соціально-правові координати безправ'я людей з особливими станами психіки.

Особливі стани психіки, які характеризуються як безумство, розглядаються у психології та соціології як *психопатологія*, що призводить до девіантної та делінквентної поведінки, але у світі *патологія є відносним і мінливим етнокультурним феноменом*. «Незаперечним є факт, що мислення, емоційні реакції та поведінка, цілком нормальні та навіть бажані в одній культурі, можуть сприйматися як ознаки душевної хвороби в іншій» [1, с. 276]. Як вважає Володимир Янів, науковець і політичний діяч Західної України в середині – другій половині ХХ ст., для українців, наприклад, загальною нормою є піднесення гармонії, індивідуалізм і толерантність [1, с. 95]. Українці поділяють цінності Заходу. Саме це зумовлює ментальну й етнокультурну залученість України до європейської, а не східної (російської) цивілізації [1, с. 94–95]. Цей *інтегральний етнокультурний фактор*, що включає в себе й *етнопсихологію*, дозволяє розглядати норму й патологію стосовно психіки акторів в українському суспільстві в конструктах *західних дискурсів*.

Західні дискурси – ліберальні дискурси. Ці дискурси соціально-історично виникли в західноєвропейських державах. У сучасності західні дискурси домінують у країнах Європейського Союзу, Великій Британії, Швейцарії, Норвегії, Ісландії, Андоррі, Ліхтенштейні, Монако, Сан-Марино, Ватикані, Сполучених Штатах Америки, Канаді, Австралії, Новій Зеландії, Ізраїлі та Японії. Поза Західною, Північною та Південною Європою ліберальні дискурси утверджувалися в різні історичні епохи із ХVIII ст. Незалежна Держава Ізраїль, яка виникла в 1948 р., від самого початку свого існування орієнтувалася на західні дискурси. У Японії західні дискурси почали переважати із середини ХХ ст. *Природні права і свободи людини* є наріжним каменем цих дискурсів. Домодерні суспільства є за своїм улаштуванням традиційними суспільствами, яким не притаманні ліберальні дискурси, вимоги толерантності й поліфонія буття. Згідно з концепцією суспільств американського соціолога Чарльза Райта Міллса домінуючими соціальними інститутами традиційних суспільств є сім'я, Церква та школа, а сучасні суспільства можна охарактеризувати як корпоративний капіталізм, у якому переважають ієрархічні соціальні інститути держави, армії та величезних корпорацій [2, с. 103–104].

Головним критерієм безправ'я в суспільстві є порушення й відсутність забезпечення (чи слабке забезпечення) природних прав, свобод та обов'язків людини. *Сексуальність утворює окремий рівень соціально-правового статусу особистості, малих і середніх соціальних груп, великих соціальних спільнот*.

Великими й середніми соціальними спільнотами в різних суспільствах (головним чином у домодерних і тих суспільствах, що модернізуються), які найбільше соціально стигматизуються (осуджуються, відторгаються, соціально-психологічно атакуються) та соціально дискримінуються (обмежуються в доступі до прав і свобод людини, позбавляються прав і свобод людини), є *соціально вразливі групи*. Ці соціальні групи є *мішенями соціальної агресії в суспільстві*. Сучасне українське суспільство – це суспільство, що модернізується.

До соціально вразливих груп сучасного українського соціуму належать:

1. Особи з інвалідністю, взагалі люди з тяжкими захворюваннями (наприклад, на рак, на туберкульоз, на гепатит), котрі не мають гідного фінансового й матеріального становища, комфортних житлових умов і належної медичної допомоги. Якісні медичні послуги потребують грошей.

2. Люди, які живуть із вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ-інфекцією) і синдромом набутого імунодефіциту (СНІДом).

3. Особи, котрі вважаються у психіатричному і юридичному дискурсах, масовій свідомості божевільними, безумцями. Ці люди зареєстровані у медичних закладах психічного здоров'я, лікуються у цих закладах, приходять на прийом до лікарів-психіатрів, лікарів-психотерапевтів, тривалий час (або майже все свідоме життя) приймають психофармакологічні препарати.

4. Люди, хворі на алкоголізм і наркоманію (слід пам'ятати, що алкогольна залежність – це різновид наркотичної залежності).

5. Особи, зайняті у сфері комерційного сексу (проституції та деяких формах ескорту та спонсорства).

6. Діти-сироти, особливо діти, які ростуть і виховуються у спеціалізованих державних дитячих установах, бездомні діти. В окремих випадках стигматизуються й позашлюбні (незаконнонароджені) діти. За Конституцією України всі діти рівні у своїх правах.

7. Геї, лесбійки, бісексуали та трансгендерні люди (переважно геї та трансгендерні люди).

8. Люди, котрі відбувають покарання в місцях позбавлення волі. Громадського осуду й соціально-правових утисків зазнають засуджені в судовому порядку особи загалом. Також дуже проблематичним є соціальне становище колишніх в'язнів.

9. *Низькоресурсні соціальні групи.* Ці групи не відповідають соціальним критеріям прийнятності й успіху. Певну частку цих груп становлять безробітні, а значну частину – пенсіонери. Представники соціальних категорій населення, які живуть у скрутних фінансових, матеріальних і житлових умовах (або взагалі без житла), примітивно оцінюються в масовій свідомості як бідняки та злидарі. Частина цих людей є жебраками й безхатченками, що особливо зневажаються багатьма індивідуальними акторами (навіть тими, які живуть у бідності та злиднях). Безхатченки здебільшого не мають ані постійної, ані тимчасової роботи.

Слід сказати про те, що члени цих соціальних спільнот володіють особливостями психіки, зумовленими значними обмеженнями їхньої *свободи волі*. Як вважає сучасний американський публіцист Сем Гарріс, свобода волі та свобода вибору взагалі відсутні у людей, оскільки суб'єкти не контролюють свою мозкову діяльність і не можуть обирати те, що вони обирають [3, с. 52–53]. Обмеження свободи волі представників соціально вразливих груп підкріплюються травматичним соціальним досвідом цих людей, необхідністю виживання, а також самостигматизацією, яка запускається громадською думкою. *Самостигматизація* – це негативна психічна програма самознищення особистості, що є самоосудом людини, втратою нею власної людської гідності.

Соціально вразливі групи не існують окремо одна від одної – між ними є зв'язки. Людина може входити у дві такі групи, може належати до більшого числа цих груп. *Соціальний статус* є інтегральним і комплексним показником становища індивіда у соціальному просторі, в якому є багато критеріїв нерівності та відмінностей. У кожній соціальній спільноті є *ідентичність*.

Сексуальність у кіберкомунікаціях: розкутість, психіка та безумство. *Робоча дефініція поняття «комунікація» у нашій статті:* двостороннє чи багатостороннє функціонування інформації, змістів, сенсів, уявлень, образів, досвіду й компетенцій, а також мрій, фантазій і марення індивідів, соціальних аудиторій, соціальних мереж (не в Інтернеті), соціальних спільнот (малого, середнього та великого рівнів).

Кіберкомунікації – це комунікації, що здійснюються в лоні глобальної мережі Інтернет. У них дуже легко як ініціювати, почати, так і припинити спілкування, ігнорувати тих чи інших осіб. Додатки для знайомств і спілкування, сайти знайомств, соціальні мережі в Інтернеті дуже сильно спрямовані на сексуальність людини. Месенджери, що нині дуже впливають на соціальне життя, є важливим продовженням сексуальних кіберкомунікацій.

Сексуальність можна розглядати як системну якість людей, яка складається з ваблень, переживань, почуттів, емоцій, фантазій, бажань, очікувань, думок і способів життя, що спрямовані на психоемоційні та тілесні контакти із представниками протилежної та / або своєї статі.

У модерних суспільствах відповідно до теорії влади французького філософа й соціолога Мішеля Фуко влада дискурсів і держави ретельно контролює й санкціонує індивідуальність через інтимну сферу людини – аж до нагляду та покарань щодо сексуальних фантазій, аутоеротизму та мастурбації [4, с. 298–299]. Говорячи про владу в інформаційному суспільстві, можна зауважити, що Інтернет є сучасним інструментом контролю над людською сексуальністю.

Сексуальність нині вкрай широко представлена у *кіберкомунікаціях суспільства*, а також у *чарах і путях Інтернету загалом*. Помилково виділяти у кіберпросторі так звану «віртуальну реальність». Наприкінці ХХ ст. (а в Україні цілком і повністю із середини першого десятиліття ХХІ ст.) Інтернет – невід’ємна складова частина соціальних відносин і взаємодій, соціальних зв’язків і повсякденних практик. *Інтернет – не якась окрема й абсолютно вільна від соціальних умов та обмежень солодка реальність всюдозволеності*. Саме в контексті соціалізації індивіда, що триває все його життя, кіберпростір обволікає людську душу й панує над тілесністю суб’єкта.

У *сексуальних кіберкомунікаціях беруть участь актори з різним соціальним капіталом* – як представники високоресурсних груп, так і вихідці із низькоресурсних прошарків суспільства. Також у цих комунікаціях беруть участь і люди із проміжним соціальним статусом (умовно кажучи, із «середнього класу»). В еротичних взаємодіях у кіберпросторі розкриваються особливі стани психіки учасників, які належать до тих чи інших *соціально вразливих груп*. Саме ці особи, виходячи з їхньої належності до соціально вразливих груп, стигматизуються й дискримінуються в сьогоdnішньому українському суспільстві. Інших акторів безправ’я торкається значно меншою мірою.

Презентація сексуальності, що в Інтернеті є ледь не основним сегментом, виступає ідеальною соціальною нішею для особливих станів психіки суб’єктів. Ця соціальна ніша, призначена для людей із різними сексуальними орієнтаціями й гендерними ідентичностями, включає в себе порнографічні й еротичні матеріали (відеозаписи, світлини, малюнки, тексти). Також сексуальний сектор Інтернету містить *сексуальні кіберкомунікації*, які нині існують завдяки додаткам для знайомств і спілкування, сайтам знайомств, соціальним мережам, чатам і відеочатам, дошкам оголошень на різних сайтах.

Спокушання і хтивість в інтернет-комунікаціях має не тільки гетеросексуальну площину. *Геї, лесбійки, бісексуали та трансгендерні люди* теж мають свою царину в таємних знайомствах і сексуальному спілкуванні в Інтернеті. Означена велика соціальна спільнота взагалі є об’єктом великої соціальної стигматизації та значної соціальної дискримінації

в сучасній Україні. Особливо потерпають від цькування гомосексуальні молодики й чоловіки. Моралізатори й ліцемірні святенники в сучасному українському суспільстві найчастіше говорять про особисте життя у кіберпросторі в категоріях розбещеності, бруду й розпусти. Особливо засуджуються гомосексуальні знайомства, контакти й аудиторії, а також світлини та відеозаписи гомосексуального характеру. Присутність бісексуальних і трансгендерних людей у кіберкомунікаціях, світлини та відеозаписи цих акторів теж піддаються осуду багатьох акторів. Значною мірою ці явища окреслюють у сьогоденні розгалужене безправ'я у сексуальних кіберкомунікаціях в українському соціумі.

Сексуальні кіберкомунікації, у яких беруть участь найрізноманітніші індивіди, – це справжнє роздолля для людей з особливими станами психіки (хоча у цей різновид комунікацій залучені й люди з умовно звичайною, стандартною психікою). Стигматизація будь-якої форми сексуальності – це психологічна безкультурність. Також слід пам'ятати, що осуд – це зворотний бік гордині. У своєму романі «Раковий корпус» Олександр Солженіцин пише: «Тільки дурна звичка пішла – шукати *народ* десь обов'язково *вниз*» [5, с. 293]. Верхні прошарки суспільства з високим рівнем освіти та «просунутою» освіченістю, які теж є народом, нерідко так само, як і нижчий і середній соціальні класи, схильні до *показового* вкрай зверхнього ставлення до різних акторів взагалі. Це соціальне явище спостерігається не тільки в домодерних суспільствах. У модерних суспільствах і суспільствах, що модернізуються, зневага до людської гідності – доволі поширений прояв правової безкультурності. *Правова безкультурність і психологічна безкультурність* – невід'ємні вертикальні та горизонтальні соціальні складові частини цих видів суспільств. У сучасній Україні ці феномени процвітають.

Перша зустріч після сексуальних кіберкомунікацій може бути романтичним побаченням. Чимале число зустрічей є одночасно першими й останніми. Це іноді свідчить про безвідповідальність і споживацьке ставлення. Часто учасники спілкування в Інтернеті брешуть про серйозність намірів, аби отримати симпатію та прихильність. Нерідко брешуть про себе. Деякі зустрічі відбуваються між людьми, які мешкають у різних регіонах, містах і навіть країнах. Рідко складаються особисті стосунки, люди стають парою. Велике число сексуальних кіберкомунікацій не переростає у «живі» контакти й відносини (маються на увазі інтерактивні поля поза Інтернетом).

Неповага до людської гідності у вигляді споживацького ставлення до особистості, цинізм, безвідповідальність за іншу людину та її долю, брехня про себе, культ тілесних насолод, прагнення до матеріальної вигоди, прихована несерйозність намірів є основними контурами безправ'я, в яке занурені учасники сексуальних кіберкомунікацій у сучасному українському суспільстві.

Висновки. Діяльність політичних партій, рухів і лідерів у теперішньому українському суспільстві практично не торкається викорінення безправ'я стосовно інакшості акторів, але багато *міжнародних неурядових організацій, представлених в Україні, а також певні українські національні неурядові організації* у своїй правозахисній діяльності борються із соціальною стигматизацією й дискримінацією, що є витоками всіх форм безправ'я.

Люди, яким властиві особливі стани психіки, є інакшими індивідами. Вони здатні (чи були здатні в минулому) на вкрай сильні переживання, почуття й емоції. Зазвичай ці суб'єкти володіють *багатющим життєвим досвідом із безліччю психосоціальних травм*. Інакшим індивідуальним і груповим акторам, якщо вони не володіють розгалуженим великим соціальним капіталом, у найрізноманітніших соціальних площинах і проекціях перекривають «кисень». Це полягає у відмові навіть у базових правах на повагу людської

гідності, на свободу думки й совісті, на свободу творчості, на недоторканність особистого життя, на повноцінне сімейне життя, на роботу, на кар'єрне зростання, на професійну самореалізацію. Якщо виходити з положень Декларації незалежності Сполучених Штатів Америки 1776 р., безправ'я людей з особливими станами психіки порушує їхнє право на свободу й право на прагнення до щастя, якими їх наділив Творець. У домодерних суспільствах порушується ще й право інших акторів на життя. Традиційні форми соціального улаштування, тоталітарні й авторитарні режими є домодерними суспільствами. До початку 1990-х рр. українське суспільство було домодерним, а після відновлення державної незалежності України в 1991 р. воно болісно трансформується, що юридично закріплено, але дотепер безправ'я є сильним і тотальним у сучасній Україні.

Сексуальна розкутість часто призводить до невгамовної спраги нових відчуттів, оскільки множинність поверхневих інтимних зв'язків позбавляє людину відчуття чуттєво-емоційної глибини. Це характеризує особливі стани психіки амурних мандрівників. Люди впадають у безодню *гедонізму* (нестримної тяги до задоволень і насолод), забуваючи про переваги *евдемонізму* (прагнення до набуття щастя). Гедонізм живиться імпульсивними й демонстративними вчинками, швидкими романтичними подвигами та солодкими, звабливими, пишномовними зізнаннями. Голосні, гарячі та пронизливі обіцянки та клятви теж утворюють гедоністичний спосіб життя, але з погляду *екзистенційних смислів* все це – порожнеча, порохня, потенційно й актуально вкрай болючі відчуття, переживання, почуття й емоції. Основа гедонізму в чистому вигляді – брехня й лукавство, але гедонізм може бути сходами, що ведуть до евдемонізму.

Психіка інших соціальних суб'єктів (як індивідів, так і малих соціальних груп, соціальних спільнот загалом) проявляється у сексуальних кіберкомунікаціях за умов значного безправ'я. Особливо це стосується домодерних суспільств і суспільств, що модернізуються. Соціальна стигматизація, дискримінація, відсутність поваги до людської гідності у вигляді споживацького ставлення створюють *поле безправ'я у тих кіберкомунікаціях*, у яких втілюється людська сексуальність. *У сексуальних кіберкомунікаціях рівень відповідальності є дуже низьким, а свобода сприймається як вседозволеність.*

Соціальна стигматизація та дискримінація утворюють безправ'я, що створює тяжкі соціальні умови, у яких з'являються, існують і проявляються особливі стани психіки акторів. Відмінність змістовних смислів, структур, форм і проєкцій світовідчуття та світосприйняття від загальної картини світу, прийнятої як норма в публічному дискурсі та масовій свідомості, *утворює особливі стани психіки, притаманні представникам соціально вразливих груп суспільства.* Саме безправ'я є основою появи й функціонування соціально вразливих груп. *Безправ'я може мати місце й у розвиненій правовій державі.*

Соціально-управлінська теоретико-методологічна перспектива цього дослідження полягає в соціально-правовій оцінці й політичному аналізі діяльності міжнародних і національних неурядових організацій у сучасній Україні. Документи й соціальні програми багатьох неурядових організацій містять мало цілей і завдань, спрямованих на боротьбу з порушеннями прав і свобод людей із соціально вразливих груп суспільства, але основною функцією правозахисної діяльності та соціальної роботи неурядових організацій є боротьба із безправ'ям у суспільстві та надання соціально-правових можливостей представникам соціально вразливих груп. Активну політику у цьому напрямі повинна проводити й держава. Також від неурядових організацій частково залежить соціально-економічне становище низькоресурсних соціальних груп.

Список використаної літератури

1. Данилюк І., Курапов А., Ягіяєв І. Етнокультурна психологія: історія та сучасність : монографія. Київ : АртЕк, 2019. 432 с.
2. Полякова Н.Л. XX век в социологических теориях общества. Москва : Издательство «Логос», 2004. 384 с.
3. Харрис С. Свобода воли, которой не существует / пер. с англ. А. Соколинской. Москва : Альпина Паблишер, 2018. 100 с.
4. Фуко М. Ненормальные: Курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1974–1975 учебном году / отв. ред. А.В. Говорунов. Санкт-Петербург : Наука, 2004. 432 с.
5. Солженицын А.И. Раковый корпус : роман. Москва : Эксмо, 2018. 544 с.

PSYCHE AND POWERLESSNESS**Ilia Dyshevyyi**

*Odessa National Maritime University,
Educational and Scientific Maritime Institute of Humanities,
Philosophy Department
Mechnikova str., 34, 65029, Odesa, Ukraine*

The presented paper proposes a theoretical and methodological thesis according to which special mental states are common to the representatives of all socially vulnerable groups of society. This is a broad interpretation of the otherness, according to which in public discourse and mass consciousness the actors belonging to socially vulnerable groups are often distinguished by psychological and mental qualities. These qualities are filled with ethnocultural meanings.

This article presents a theoretical sociological approach to the relationship between actors' mental state and powerlessness in the socio-legal aspect and the realm of sexual cyber-communications in modernizing Ukrainian society. Social stigma and discrimination are analyzed.

In modern Ukraine, powerlessness stems from weak law enforcement and human rights violations by government institutions and commercial entities. In many ways, powerlessness is formed by the influence of high-powered oligarchic groups on public authorities. High level of corruption and decline of morality in today's modernizing Ukrainian society shape irresponsible social interactions between public authorities, entrepreneurs and the majority of citizens who are limited in social resources.

Big business owners feed off the efforts, opportunities and resources of working and unemployed representatives of under-resourced social groups, creating a general background of social injustice, against which a great many actors live in poverty, many of whom are destitute. And these people have special states of mind.

In the current Ukrainian society, social relations are in general permeated by powerlessness as evidenced by the fact that even the rich and wealthy may be regarded as different by most people though they are significantly less likely to belong to a certain socially vulnerable group. Particularly painful blows of powerlessness cause suffering to representatives and activists of socially vulnerable groups of society, who are not separated from each other and intersect.

Sexual cyber-communications form a separate aspect of lawlessness in today's information-based world. Actors from socially vulnerable groups, when engaging in sexual cyber-communications, face a violation of their right to human dignity. It is especially noticeable in modern-day Ukraine.

In the vast majority of precedents, intimately coloured cyber-communications are the materialization of the following mental things:

1. Interests in transmitting erotic and sexual images to relish intimacy and to express the idealized self (at the same time interviewees are afraid to reveal their real self, with which they are often dissatisfied);

2. Experiences, expectations, feelings, emotions, thoughts and dreams that are distant from close interpersonal relationships and interactions (in terms of spatial, corporeal co-existence of two or more people – both polygamous and monogamous projections of individuals' personal lives are possible). There is a desire to immerse oneself exclusively in the communication process;

3. Bare and undisguised sexual drives, desires, needs, impulses, passions and fantasies. The first common option of implementing this psycho-physiological energy is sexual contact, either for a very short time or, for example, "one evening" or "one night". The second common variant is a brief affair, which is a short-lived and passionate interpersonal relationship built primarily on imagination, libido and sex. Sometimes just rationalized sexual relations arise and last for a while.

Disregard for human dignity, interference with one's right to the pursuit of happiness, and irresponsibility are the main forms of powerlessness in socio-legal relations and sexual cyber-communications in modern Ukrainian society. The implementation of human rights is very important.

Key words: special mental states, powerlessness, people, actors, discourse, social stigma, social discrimination, sexuality, cyber-communications.